

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Зміст

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА СЕРГІЯ КІВАЛОВА	16
--	----

СЕКЦІЯ 12. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНІ

<i>Цехан Дмитро Миколайович</i> КАДРОВА СТІЙКІСТЬ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ	18
<i>Самойленко Олена Анатоліївна</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	21
<i>Албул Сергій Володимирович</i> КРИМІНАЛЬНО-РОЗВІДУВАЛЬНІ ЗАХОДИ: ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА	24
<i>Кубасенко Андрій Володимирович</i> СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
<i>Шершенькова Вікторія Анатоліївна</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА КРИМІНАЛІСТИЧНА	33
<i>Яцкевич Руслан В'ячеславович</i> СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ЗАГРОЗ ТА РИЗИКІВ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ	35
<i>Бершавська Анастасія Сергіївна</i> СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОСОБНИЦТВОМ ДЕРЖАВІ-АГРЕСОРУ	38
<i>Біцюк Андрій Володимирович</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ПОХОДЖЕННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИХ АКТИВІВ	41
<i>Кірюхін Ігор Анатолійович, Костєв Степан Володимирович</i> ТАКТИКА ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ	44
<i>Мурашко Анастасія Сергіївна</i> ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	47
<i>Пишненко Ірина Юрївна</i> ПРОГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОСТКРИМІНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ	50
<i>Сон Людмила Анатоліївна</i> СИСТЕМА ОБСТАВИН, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ДІТЕЙ	53

СЕКЦІЯ 13. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

<i>Харитонов Євген Олегович</i> ПРИВАТНЕ ПРАВО ЯК АНТРОПОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВІЙНИ	56
---	----

Шершенькова Вікторія Анатоліївна
*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри оперативно-розшукової та поліцейської діяльності,
кандидат юридичних наук, доцент*

КЛАСИФІКАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА КРИМІНАЛІСТИЧНА

Сьогодні військовослужбовці Збройних Сил України та інших військових формувань захищають кордони нашої країни, так забезпечення військової дисципліни, правопорядку та справедливості є основою боєздатності в армії. Разом з тим, через збройну агресію Росії проти України збільшуються випадки вчинення військовослужбовцями військових кримінальних правопорушень, що свідчить про негативну тенденцію виконання або невиконання військовослужбовцями своїх обов'язків. Це становить певну загрозу Україні як державі, тому дослідження класифікації військових кримінальних правопорушень є актуальне і важливе, а головне має стати запорукою подальшого їх розслідування.

У Кримінальному кодексі України розміщений розділ XIX «Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення)», де ст. 401 КК України визначає поняття військових кримінальних правопорушень і далі їх склади (ст. ст. 402-435-1) [1].

Військові кримінальні правопорушення мають кілька характерних ознак: родовим об'єктом є «порядок проходження військової служби»; об'єктивна сторона полягає у вчиненні дії або бездіяльності, що порушує порядок військової служби, у деяких випадках потрібно встановити також наслідки і причинний зв'язок. Часто важливими є умови вчинення військових кримінальних правопорушень такі як воєнний стан або бойова обстановка; суб'єктом може бути «військовослужбовець» або «військовозобов'язаний під час зборів»; суб'єктивна сторона може характеризуватися як умислом, так і необережністю, іноді важливу роль відіграють мотив і мета [3].

Криміналістична класифікація військових кримінальних правопорушень, як один із інструментів формування методики їх розслідування, повинна здійснюватися за такими критеріями, як об'єкт посягання, суб'єкт, обстановка, способи вчинення.

Військові кримінальні правопорушення за об'єктом посягання поділяють на такі види:

- «проти порядку підлеглості та військової честі (ст. 402-406)»;
- «проти проходження військової служби (ст. 407-409)»;
- «проти порядку користування військовим майном та його збереження (ст. 410-414)»;
- «проти порядку експлуатації військової техніки (статті 415-417)»;

«проти порядку несення бойового чергування та інших спеціальних служб (ст. 418-421)»;

«проти встановленого порядку збереження військової таємниці (ст. 422)»;

«військові посадові кримінальні правопорушення (ст. 423-426)»;

«проти порядку несення служби на полі бою та в районі військових дій (ст. 424-433)» [3].

Окрім цієї класифікація військових кримінальних правопорушень варто розглянути наступну:

«проти порядку підлеглості та встановлених правил взаємовідносин між військовослужбовцями (ст. 402-406; ст. 435-1)»;

«проти проходження військової служби (ст. 407-409)»;

«проти порядку користування військовим майном та його збереження (ст. 410-417)»;

«проти порядку несення спеціальних служб (ст. 418-421)»;

«проти встановленого порядку збереження військової таємниці (ст. 422)»;

«військові службові кримінальні правопорушення (ст. 423-426)»;

«проти порядку несення служби в умовах воєнного стану, в районі бойових дій (ст. 424-435)».

Військові кримінальні правопорушення за суб'єктом поділяють на наступні види:

- військовослужбовці Збройних Сил України;
- військовослужбовці інших військових формувань, утворених відповідно до законів України (Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Національної гвардії України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України) [2].

В залежності від обстановки вчинення військових кримінальних правопорушень поділяють на наступні види:

- у мирний час;
- в умовах особливого періоду, крім воєнного стану;
- в умовах воєнного стану чи бойовій обстановці.

Військові кримінальні правопорушення від способів вчинення поділяють на такі види:

- порушення правил несення військової служби;
- завдання шкоди здоров'ю та життю військовослужбовцю;
- завдання шкоди або розкрадання військового майна;
- невиконання наказів;
- розголошення військової таємниці [2].

Криміналістична класифікація військових кримінальних правопорушень надає можливість сформулювати відповідні методики розслідування цих кримінальних правопорушень, а також правильно обрати план, засоби, тактику розслідування. Слід зазначити, що класифікації мають важливе значення для правильної кваліфікації та розслідування військових кримінальних правопорушень. Важливим моментом є удосконалення законодавства

Таким чином, класифікацію військових кримінальних правопорушень варто здійснювати за кримінально-правовими та криміналістичними ознаками відповідних кримінальних правопорушень.

Правильна кваліфікація кримінальних правопорушень важлива для ефективного розслідування військових кримінальних правопорушень, що допомагає підтримувати військову дисципліну, забезпечувати справедливість у Збройних Силах України та інших військових формуваннях та особливо боєздатність, що є вкрай необхідною на даний час.

Кримінально-правова класифікації військових кримінальних правопорушень включає суб'єкт, об'єкт, суб'єктивну сторону, об'єктивну сторону. Щодо криміналістичної класифікації військових кримінальних правопорушень, то вона здійснюється за наступними критеріями: суб'єкт, об'єкт посягання, обстановка та способи вчинення правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://lnk.ua/8guoHhPuI> (дата звернення: 18.03.2026).
2. Бершов Г. Є. Криміналістична класифікація військових злочинів. *Актуальні проблеми правового забезпечення протидії злочинності* : тези доп. учасників наук.-практ. семін. (Харків, 14 трав. 2020 р.). С. 89-91. URL: https://library.ppss.pro/index.php/ndippsn_20200514/article/view/bershov/pdf
3. Коломієць Н. В., Бровко А. В. Кримінально-правова характеристика військових кримінальних правопорушень. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. № 2. С. 574-578 URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/303703/295739>

Ключові слова: розслідування, кримінальні правопорушення, військові правопорушення, ознаки військових кримінальних правопорушень, військова дисципліна.

Key words: investigation, criminal offenses, military offenses, signs of military criminal offenses, military discipline.

Яцкевич Руслан В'ячеславович

Національна поліція України,

перший заступник начальника Департаменту внутрішньої безпеки,

доктор філософії за спеціальністю 081 «Право»

СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ЗАГРОЗ ТА РИЗИКІВ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Реалізація державної політики у сфері протидії організованим злочинності вимагає, перш за все, ефективного планування діяльності правоохоронних інституцій, що передбачає використання дієвих інструментів прогнозування